

ČRo 6 9. 6. 2010

Plagiátorství se stalo novodobým nešvarem některých českých studentů

Plagiátorství se stalo novodobým nešvarem některých českých studentů. Kde jsou jeho kořeny a jak se proti němu bránit? A kde jsou hranice toho, co je z hlediska práce s dříve publikovaným materiálem jiného autora přípustné a co je za hranicí etiky akademické práce? A v krajním případě, co zasahuje do oblasti právní?

O tom budeme hovořit v dnešním vydání Studia STOP, které právě posloucháte. Ekonom a pedagog doktorského studijního programu pražského Institutu CERGE-EI, tedy společného pracoviště Univerzity Karlovy a Akademie věd vám v následujících minutách přiblíží jeho zkušenosti s plagiátorstvím. Program na odhalování plagiátů, tedy vejce vejci, při práci se studenty nepoužívá.

Daniel MÜNICH, ekonom, pedagog doktorského studijního programu, Institut CERGE-EI

Nám se to nikdy nestalo tak, že by student napsal a obhájil disertační práci a posléze jsme zjistili, že to, že část toho někde opsal. Pamatuji si ale velice matně na pár případů, kdy studenti v těch raných fázích těch konceptů, článků, nebo článků, které píšou, aby si, se naučili psát vědecké články v semináři anglickém, kde se dopustili něčeho, co už bylo za tou hranou plagiátorství a vlastně tehdy to pro nás byla taková výzva, abysme se více věnovali v těch přípravných kurzech tomu vysvětlování, co to vlastně je. Protože řada těch studentů, když k nám přichází, oni přichází z střední a východní Evropy, často nemá, jak se říká, Ahnung o tom, co to vlastně plagiátorství je.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

A kde jsou ty hranice, kde to je ještě přípustné a kdy se hovoří o plagiátorství?

Daniel MÜNICH, ekonom, pedagog doktorského studijního programu, Institut CERGE-EI

No, oni jsou někdy poměrně těžko rozeznatelné. Víme, že řada těch případů, které se objevily na stránkách novin, vlastně byla pro širší veřejnost poněkud nesrozumitelná. Ty autoři, kteří byli obviněni, říkali, já jsem přece zmínil tu práci, z které jsem přebíral, z které jsem citoval. A vlastně ten problém byl v tom, že ta, jaksi to přiznání toho, i zásluh té citované práci nebyly dostatečné. Takže ono se to takhle po telefonu nedá samozřejmě vysvětlit, je to vlastně na několik hodin, na několik přednášek pro ty studenty, aby oni skutečně věděli, kde vede ta hranice, co smí a co nesmí.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Ano. Ale taková ta zásadní hranice je, že každý ten zdroj má být citován a v té citaci musí být uveden ten předchozí autor.

Daniel MÜNICH, ekonom, pedagog doktorského studijního programu, Institut CERGE-EI

To je určitě samozřejmé. A samozřejmě platí, že nesmíte vzít cull and place, jak se říká anglicky, vybrat a umístit do textu větu, nebo dokonce část věty někoho jiného. To samozřejmě platí jasně. Ale opět ten problém je, když už uvedete ten zdroj vlastně do jaké

míry z něho potom přebíráte. Člověk by měl uvést jasně prostě, kdy přebírá celý kus nějaké práce. Někdy je to důležité. V některých ohledech asi se nedá spoléhat na to, že si čtenář tu věc dohledá, protože některé ty práce jsou obtížně dohledatelné, pak je to nutno přetisknout celé. Ale pak je to nutno jasně zvýraznit, odsud potud je to poznatek někoho jiného.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Když se ještě zamyslíte nad těmi možnými důvody, které vedou studenty k tomu, že tu hranici překračují, tak je to vždycky záměr? A nemůže to být také způsobeno tím, že na těch středních školách a předchozích vlastně univerzitních studiích jsou zahrnuti velkým množstvím třeba seminárních prací, mnohdy to nemohou stihnout, Internet je dostupný a informace v něm jsou rozsáhlé, tak jaké ty příčiny možné vidíte? Je to kombinace těchto věcí?

Daniel MÜNICH, ekonom, pedagog doktorského studijního programu, Institut CERGE-EI

Je to určitě kombinace těchto věcí plus to, o čem jsme mluvili, že si lidé dostatečně neuvědomují, že to je vlastně něco špatného, něco, co se nesmí, co je nepřipustné. A na vině jsou tam částečně i školy, i ty střední, vlastně i ty základní, ten druhý stupeň, kdy už by ty děti se měly ty základní věci dozvídat. Protože to pokušení, nebo ta praxe těch dětí prostě něco na Internetu najít, zkopírovat a šoupnout si to na svůj Facebook nebo tak jim nepřipadá nic vadného na této praxi. Ale jakmile začnou psát oficiální práce, tak to samozřejmě problém je.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

To znamená, na vaší škole to řešíte tak, že v průběhu studia doktorského vlastně postupně vedete studentům ruku a pokud se něco takového ukáže, že k tomu mají dispozici nebo případně nerozumí přesně, kde jsou ty hranice, tak jim to vysvětlujete. Když ...

Daniel MÜNICH, ekonom, pedagog doktorského studijního programu, Institut CERGE-EI

No, ještě, jestli můžu ...

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Ano, samozřejmě.

Daniel MÜNICH, ekonom, pedagog doktorského studijního programu, Institut CERGE-EI

My jim to říkáme už od začátku. A říkáme jim to hodně nahlas, aby se, jak se říká, nemohli zas v pozdějších fázích vymlouvat. A pokud by se toho někdo potom dopustil, tak v podstatě to je věc na vyloučení z programu.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Ano. Ale takovou zkušenost vy jste nezažil za dobu svého působení?

Daniel MÜNICH, ekonom, pedagog doktorského studijního programu, Institut CERGE-EI

Jestli si dobře vzpomínám, tak ne.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Mnoho se mluví o plagiátorství, mnoho článků o této věci bylo napsáno, takže se může zdát, že těch plagiátů jaksí přibylo. Ale není to jenom tak, že dříve se o tom tolik nemluvalo a že nyní prostě ty věci vyvěraly na povrch, také nechci konkrétně mluvit o plzeňských právech, to není úplně cílem mého pořadu. Také s touto kauzou jaksí se to celé nabalilo. Tak, myslíte si, že v minulosti toho bylo méně, anebo že opravdu přibývají ty plagiátorské pokusy, anebo i přímo výsledky?

Daniel MÜNICH, ekonom, pedagog doktorského studijního programu, Institut CERGE-EI

Já si myslím, že toho bylo mnohem víc a že ten rozsah klesá, protože ty aféry lidi poučují a odrazují. Ale zároveň se zvýšilo výrazně úsilí odhalit to plagiátorství. A za tím stojí právě ten větší počet odhalených případů.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Slyšeli jste názor ekonoma a pedagoga doktorského studijního programu Institutu CERGE-EI, společného pracoviště Univerzity Karlovy a Akademie věd Daniela Münicha. A protože Daniel Münich zmínil také děti ze základních škol či středoškoláky, proto jsme v tuto chvíli připojili do našeho vysílání Studia STOP, které posloucháte na okruhu Český rozhlas 6, pana ředitele Základní školy Karla Václava Raise z Lázní Bělohrad, pana ředitele Josefa Jirásko. Já vám přeji dobrý večer, slyšíte nás?

Josef JIRÁSKO, ředitel, Základní škola Karla Václava Raise Lázně Bělohrad

Ano, dobrý večer, zdravím vás, paní redaktorko.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Děkuji za to, že jste si našel čas pro naše vysílání. Mě by zajímalo, jaká je vaše zkušenost s takovými třeba plagiátorskými pokusy, anebo přímo s plagiátorstvím, zda se s tímto jevem setkáváte už v nějaké formě na základní škole?

Josef JIRÁSKO, ředitel, Základní škola Karla Václava Raise Lázně Bělohrad

Tak, plagiátorství na naší škole je samozřejmě problém, který dle mého názoru je přehlížen jak ze strany mnohdy dospělých, především třeba veřejnosti, rodičů, ale bohužel mnohdy i ze strany učitelů. To plagiátorství probíhá a já tvrdím, že běžný učitel, který se setkává s nějakou literární činností žáků, tak daleko důsledněji řeší běžné opisování v lavici než plagiátorství z Internetu, což je bohužel smutná skutečnost.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

A jak si, prosím, takové plagiátorské pokusy vykonané studenty nebo žáky základních škol vlastně posluchači mohou vůbec představit? Co ti studenti tedy opisují nebo přejímají, aniž by uvedli ten zdroj?

Josef JIRÁSKO, ředitel, Základní škola Karla Václava Raise Lázně Bělohrad

Já se domnívám, že jsou určité obory, které tomu přímo se nabízejí. Třeba můj, moje zkušenost je taková, že matematika a fyzika, které jsou poměrně dovednostně a logicky zaměřené, tak se s plagiátorstvím neseťkávají. Ale předměty naučného charakteru nebo, dejme tomu, nějakého vědomostního, tak žáci přímo vede k tomu, že si ve vyhledávači na Internetu nacházejí konkrétní informace a jednoduchým okopírováním to využívají jak do domácích úkolů, tak do prací, do prací ve škole, které třeba mají si připravit. A to dokonce i v době školního vyučování. A bohužel není v silách školách zkontrolovat, zda se jedná o původní práci nebo ne.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

A dělali jste nějaké konkrétní postihy u vašich žáků právě z tohoto důvodu, že provedli něco, co jste kvalifikovali jako plagiát?

Josef JIRÁSKO, ředitel, Základní škola Karla Václava Ráise Lázně Bělohrad

Tak, na naší škole konkrétně doufám, že mně to nikdo nebude mít za zlé, se plagiátorství tohoto typu zařazuje do prospěchové oblasti. My to neřešíme jako kázeňský přestupek, ale pokud se prokáže, že žák toto provádí a snažíme se tomu předcházet například tím, že u veškerých informací, které přináší v počítačové podobě, to znamená vytisknuté na tiskárně, uvádí zdroje. Tak pokud toto provádí, tak je postižen obvykle nějakou formou horšího hodnocení na hodině.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

A můžete shrnout třeba, kolik případů jste za poslední rok takto postihovali? Jestli máte vůbec přehled.

Josef JIRÁSKO, ředitel, Základní škola Karla Václava Ráise Lázně Bělohrad

Tak ...

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Řádově.

Josef JIRÁSKO, ředitel, Základní škola Karla Václava Ráise Lázně Bělohrad

... ptal jsem se kolegů v poslední době na tuto otázku a je to za poslední školní rok, to znamená máme začátek června, to znamená v září to bude, to bylo tak do 10 případů. 8 až 10.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Jakým způsobem přednášíte vašim žákům o tom, čeho se mají vyvarovat? Právě od těch prvních chvil, kdy se seznamují s Internetem a od doby, kdy mají nějaké domácí práce, které jsou právě mimo ty logicky zaměřené obory, ty humanitní třeba dějepis nebo český jazyk, tak jakým způsobem vy je informujete o tom, co tedy, čeho se mají jaksí vystříhat při práci s Internetem?

Josef JIRÁSKO, ředitel, Základní škola Karla Václava Raise Lázně Bělohrad

Tak, především bych chtěl říci, že žáci v době, a my tam máme v tom ŠVP zatím nedořešené, v době, kdy začínají pracovat intenzivně s výpočetní technikou na naší škole, to znamená někdy ve 4., v 5. třídě, tak už běžně to plagiátorství provádějí a je to pro ně normální věc. Což já samozřejmě registruji a chceme to řešit. Ale ve 4. třídě, jestliže oni mají v povinné výuce výpočetní techniku, tak dneska hned první hodiny jsou věnované poučení o tom, co je plagiátorství, že musejí uvádět zdroje, že nebudeme trpět opisování, pouhé kopírování, ale že budeme trvat na původních textech. A samozřejmě při dalším používání těch elektronických informací jsou vždy vyučující povinni upozornit žáky, co to je plagiátorství a jakým způsobem budou postiženi. Bohužel zatím se nám nedaří úplně s tímto fenoménem bojovat.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

A kde jsou podle vás takové ty příčiny? Ona je to vždy kombinace příčin, ale zmiňte některé příčiny, proč se děti takto chovají, proč plagiují?

Josef JIRÁSKO, ředitel, Základní škola Karla Václava Raise Lázně Bělohrad

Postoj společnosti. Všichni to považují za normální.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Takže se domníváte, pokud se o tom bude hojněji hovořit, případně budou nějaké postihy známkové nebo na těch vyšších stupních třeba i kázeňské, tak že by se postupně tento jev mohl snížit na minimum?

Josef JIRÁSKO, ředitel, Základní škola Karla Václava Raise Lázně Bělohrad

Domnívám se, že částečně ano. Samozřejmě nikdy se tomu úplně nezamezí. Ale osvěta, postoj společnosti, konkrétně třeba rodičů, nás všech dospělých k tomuto jevu. Pokud se změní a všichni si plně budeme vědomi toho, že se jedná o nekalou činnost, když to řeknu slušně, tak se domnívám, že by tam ty posuny mohly být. Ovšem já tvrdím, že současný i náš třetíáček, čtvrtáček, pátáček považuje za naprosto normální, jestliže si stahuje zdarma jakékoliv informace a využívá je k činnosti ve škole a dokonce je naprosto normálním způsobem kopíruje do svých domácích prací.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Pane řediteli, já vám mockrát děkuji za to, že jste se spojil do našeho vysílání Studia STOP Českého rozhlasu 6 a děkuji, na shledanou.

Josef JIRÁSKO, ředitel, Základní škola Karla Václava Raise Lázně Bělohrad

Nemáte za co, mějte se pěkně, na shledanou.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Také mějte se dobře. Hovořila jsem s ředitelem Základní školy Karla Václava Raise z Lázní Bělohrad Josefem Jirásko.

Hosty dnešního vydání Studia STOP jsou vysokoškolští pedagogové Petr Suchý, vedoucí Katedry mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity a historik a antropolog Jan Horský, pedagog Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy. Pánové, dobrý večer.

Petr SUCHÝ, vysokoškolský pedagog, vedoucí Katedry mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity

Dobrý večer.

Jan HORSKÝ, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Dobrý večer.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Dobrý večer. V úvodu, prosím, představte, jakou skladbu studentů učíte a v jakých programech? Aby si posluchači udělali představu. Petr Suchý, prosím.

Petr SUCHÝ, vysokoškolský pedagog, vedoucí Katedry mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity

My na naší katedře máme programy bakalářského, magisterského i doktorského studia. A působím, dá se říci, na všech 3 těchto úrovních. Osobně se zabývám zejména americkou zahraniční bezpečnostní politikou, jadernou dimenzí mezinárodních vztahů a bezpečnostními tématy, které s tímto souvisejí. A moje předměty jsou zaměřeny na tuto problematiku.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Stejná otázka pro Jana Horského.

Jan HORSKÝ, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Tak, já v zásadě stejně jako pan kolega učím ve všech stupních vysokoškolského studia a naše fakulta se celkově specializuje na to, co se dá nazvat obecnou antropologií. Já se v tom spíš orientuji na historii, lidskou antropologii. Asi takhle se dá stručně charakterizovat.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

My jsme slyšeli od pana ředitele základní školy takové stesky na to, že třetíáci a čtvrtáci, jak se jim říká, už docela slušně opisují, anebo tedy začínají své první plagiátorské pokusy. To znamená stahovat z Internetu a překlápět tyto texty a vydávat je za své ve svých hodinách. Tak, zamýšlel jste se nad tím, jaké návyky v této oblasti si nesou studenti právě ze základních škol na střední a potom i na ty vyšší vzdělávací stupně?

Jan HORSKÝ, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

No, já jsem vlastně, po pravdě řečeno, se nad tímhle tím nezamýšlel a když to teďka slyším, tak mě to svým způsobem zaskakuje, protože jsem si do dneška myslel, že tenhle problém je hlavně problémem až, dejme tomu, gymnázií a nás na vysokých školách. Ale určitě to s

určitými návyky souvisí. A o těch návycích by se dalo určitě velmi rozsáhle mluvit. Ono to má různé podoby a myslím, že to dost souvisí s jakousi poměrně dost u nás zažitou pasivní prací s textem. Protože my i na vysokých školách máme vlastně problém s tím, že spoustu studentů víceméně se snaží absolventskou práci napsat tak, že vypíše za sebou několik, těch několik článků a vesměs to tak jako lehce propojí a chce to odevzdat jako absolventskou práci. A myslím si, že u části z nich to není ani zlý úmysl, ale je to prostě jakýsi návyk a jakýsi zvláštní vztah k textu, kdy se ten text nevnímá podle toho, co vlastně sděluje a co obsahuje, ale vlastně jako jakási jednotka, která se dá multiplikovat a znova a znova recyklovat a podávat jako jako svůj vlastní výtvor.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Tolik tedy slova Jana Horského. A prosím, Petr Suchý, stejná otázka.

Petr SUCHÝ, vysokoškolský pedagog, vedoucí Katedry mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity

Já bych řekl, že se skutečně jedná o záležitost, kterou je potřeba vnímat hodně široce a negeneralizovat. Myslím si, že tady tento návyk se skutečně získává už od studia na základních školách. Ale zase záleží na přístupu základních škol a jejich pedagogů, jak se s těmito tendencemi vyrovnávají. Stejně jako je důležité potom rozlišovat mezi různými školami na tom stupni středoškolského vzdělávání i vysokoškolského. Protože každý pedagog, troufám si tvrdit, se k tomu může stavět odlišně. Někdo to toleruje, někdo vlastně třeba má tendenci možná hodnotit na žácích pouze to, že odevzdají úkol, považuje to za splněný a neposkytuje jim zpětnou vazbu dostatečnou, kde by třeba si uvědomil, že se nejedná o vlastní dílo studenta, ale o věc třeba získanou z Internetu. A řekl bych, že skutečně je problém už to, že právě řada studentů má jaksi tendenci si toto navyknout mnohem dříve než přijdou na vysokou školu. Ale zároveň bych tady konstatoval, že třeba moje zkušenost je ta, že na výběrové škole, za kterou naši fakultu jednoznačně považují, se jedná o fenomén, který, se kterým se lze setkat, ale ne nikterak frekventovaný.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Domníváte se, že má zásadní vliv také jakási rozvíjená pasivní práce s textem? Tak, jak o tom hovořil váš kolega.

Petr SUCHÝ, vysokoškolský pedagog, vedoucí Katedry mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity

Já bych řekl, že možná ano, ale pokud bych se měl vrátit k základním a středním školám, tak podle mého názoru se tam právě podle mě velice často jedná o to, že student má nějaký úkol a učitel je uspokojen tím, že úkol je splněn. A nehledí se příliš na jeho kvalitu či na to, zda to student skutečně udělal samostatně. Jako příklad bych uvedl svoji dávnou zkušenost s povinností vést si čtenářský deník, která, bohužel, jak mám možnost si občas zjistit, přetrvává i do dnešních dnů. A tehdy stejně jako dnes docházelo k tomu, že studenti, žáci, byli nuceni k tomu, aby četli knížky, které třeba ani číst úplně nechtěli. V době, kdy já jsem studoval to byl navíc ještě totální škvár vesměs, na některé světlé výjimky, například Babičku Boženy Němcové. A učitelům mnohdy stačilo, když splnili svoji povinnost, napsali krátkou stať o obsahu daného dílka a už vůbec nikoho nezajímalo, jestli knihu skutečně čet. Získal při tom nějaké poznatky, které jsou cenné. A provádělo se běžně to, že se neustále dokola kopírovaly,

dá se říci, texty starších generací. Víím, že se to tak na mnoha školách děje dodnes. Vůbec na druhou stranu se tomu ale nedivím, zvláště, pokud učitelé třeba nemají zájem se se studenty o tom bavit, a při rozhovoru zjistit, zda třeba skutečně ten text četli a znají souvislosti. Proto osobně si nejvíce cením celého učitele z gymnázia, který první, co udělal, tak řekl, čtenářské deníky po vás nechci, čtete si, co vás zajímá. A dokázal nás zaujmout svou výukou a tím pádem nás dokázal jaksi najít to kouzlo pro, nebo tu oblibu literatury.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Ano. Pojd'me hovořit nyní konkrétně o tom, zda jste se setkali s nějakými konkrétními příklady plagiátu a za chvíli budeme rozebírat ty jednotlivé stupně plagiátorských pokusů a hovořit o tom, kde jsou jejich hranice, co je přípustné a co nikoliv. Jan Horský, prosím, historik a antropolog, pedagog Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy.

Jan HORSKÝ, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Tak, já myslím, že osobně jsem se vysloveně s plagiátorstvím, který by mi někdo chtěl odevzdat jako takový, jako to jsem se skutečně asi teda nesetkal, ale měli jsme na fakultě výpady dost důsledně se snažíme je vychytat a myslím, že je dost radikálně řešíme. Je to zrovna to, co jsme takhle zjistili plagiaci jedné doktorské práce a ten postup byl velmi razantní potom.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

A ve kterém vzdělávacím stupni, jestli v tom bakalářském, magisterském, vy jste teďko zmínil doktorské práci o těch doktorských studijních programech, tam se říká, že tohle je nejméně. Tak jaká je vaše zkušenost? Kde se nejvíce těchto nešvarů studenti dopouštějí?

Jan HORSKÝ, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Ono se to těžko odhaduje v tom smyslu, že těžko takhle z hlavy odhadnu procentuální zastoupení tím, že to bakalářské studium je vysloveně masové, tak je jasné že se jako opticky jeví, že to je nejčastější asi na bakalářském studiu. Ale a týká se to jednotlivých referátů a tak dále, ale a týká se to třeba jednotlivých referátů a tak dále, ale jako opravdu nejsem schopen takhle jako z hlavy odhadnout procentuálně, jestli to zastoupení je reforma v tom 1 stupni vyšší než v jiném stupni. Jako absolutní počet pochopitelně se jako vztahuje k tomu absolutnímu počtu studentů, čili tam by to vyšlo v tom bakalářském studiu jako nejpočetnější možná.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Ano, Petr Suchý, vedoucí katedry mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně?

Jan HORSKÝ, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Nikdy, můžu říct, nikdy jsem se nesetkal s pokusem o plagiátorství na doktorském stupni. A v magisterském stupni, v několika málo případech, pokud se jedná o studenty studující v českých, v českém studijním programu. Větší frekvenci jsem pozorovat těch pokusů v našem anglickém magisterském programu. A jistý výskyt rovněž čas od času na bakalářském stupni.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

A co konkrétně a odkud ti lidé, uveďte nějaké konkrétní příklady odkud jaksí přepsali, opsali a neuvedli zdroj? Petr Suchý, prosím.

Petr SUCHÝ, vysokoškolský pedagog, vedoucí Katedry mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity

To se liší případ od případu. Řekl bych okolností, situace a motivů, proč se tak student chová. Můžu uvést několik příkladů. Někdy došlo třeba k tomu, že student byl v časové tísní, blížil se termín odevzdání třeba bakalářské práce. Proto zkopíroval pasáže z nějaké webové stránky, nějaké instituce a snažil se vydávat i tuto část za svoje vlastní dílo.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Takže tlak časový.

Petr SUCHÝ, vysokoškolský pedagog, vedoucí Katedry mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity

Třeba tlak časový. Ovšem ten může být i v jiných případech, ale třeba taková ještě jiná záležitost, kdy, a to se mně stalo asi dvakrát, třikrát. Dosud v mé dosavadní kariéře. Že čtete, posuzujete, třeba seminární práci a zažijete deja vu, kdy někdo použil váš vlastní text. A to se tady několikrát měl možnost zažít. Je to překvapivé. Ukazuje to na jakési podcenění přístupů pedagoga, ale to je jakoby okrajový jev. Řekl bych, že nejčastější je, že student něco vezme, zkopíruje z Internetu nebo z jiné třeba seminární práce, která třeba nevznikla na půdě naší fakulty. A snaží se to vydávat jako svoje vlastní dílo. U zahraničních studentů dochází k tomu, že ti jsou občas taky někdy jaksí puzeni k tomu sáhnout po textech na Internetu. Zčásti proto, a to už tady zaznělo i v tom jednom úvodním komentáři pana kolegy. Zčásti proto, že třeba pocházejí z oblastí, kde bohužel toto chování je mnohem běžnější než u nás. A troufám si tvrdit, že ho do značné míry provádějí i jejich učitelé. A proto oni se kolikrát i divili, co vlastně máme proti jejich postupu, protože u nich na bakalářském studiu třeba to bylo normální a nikdy to nikomu nevadilo. A proč najednou my tady máme problém? Čímž se snažíme vždycky jim vysvětlit, že změnili fakultu a máme jiné, dosti odlišné standardy. Takže tam pak dochází k tomu, že člověk pozná velmi často, zvláště, pokud se jedná o texty v angličtině, že lidé, kteří mají svůj styl, svoje znalosti, některé pasáže mají naprosto odlišnou angličtinou, brilantní, vybroušenou. A zda jako velmi užitečný nástroj používám vyhledávač Google.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

A ve kterých zemích se toto jaksí dovoluje beztrestně?

Petr SUCHÝ, vysokoškolský pedagog, vedoucí Katedry mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity

Moje, můžu říci svoji ...

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Vaši zkušenost samozřejmě, ano, osobní.

Petr SUCHÝ, vysokoškolský pedagog, vedoucí Katedry mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity

... pouze svoji zkušenost. Jednoznačně africké země a potom post sovětský prostor, zejména Kavkaz a střední Asie. Neplatí to rozhodně o studentech z Ruska. Tam mám naprosto jiné, mnohem pozitivnější zkušenosti. A řekl bych, že nikdy jsem se nesešel s podobnými tendencemi či pokusy u studentů například ze Spojených států. Kde naopak ta hranice, ta mez jak je nastavená, je úplně někde jinde. Ten práh citlivosti je velice senzitivní a vždycky upozorňuji na to, že i tam na středních školách už se k tomuto stavějí zvláště na těch prestižních velice nekompromisně.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Jan Horský. Jaká je vaše zkušenost s tím, co vaši student, odkud opisují, jaký typ textu a zamyslete se také nad tím, jaká je vaše zkušenost třeba s těmi zahraničními studenty, jestli tento jev pozorujete zvýšeně u nich. A jestli jsou to ty stejné země, o kterých hovořil váš kolega Suchý.

Petr SUCHÝ, vysokoškolský pedagog, vedoucí Katedry mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity

Já nemám třeba tak velkou zkušenost se zahraničními studenty. Faktem je, že teda ten případ, o kterém jsem před chvílí mluvil, byl zahraniční student. Ale jako ta práce byla víceméně kompletně identická s jednou již obhájenou ve Francii. Ale nejsem asi schopen takového srovnání. Já si myslím, že ono se to, pokud se to trochu týká i toho, o čem asi chcete mluvit za chvíli, to jest těch jednotlivých typů té plagiace, možná, že jako nejčastější je právě snaha kus toho textu někde sehnat na Internetu. Popřípadě jako i třeba kus nějaké práce nějakého kolegy nebo kolegyně, která už byla obhájena a tak dále a která se někde v nějaké elektronické podobě vyskytuje. Jo, to je asi nejčastější. A potom asi má smysl rozlišovat skutečně podle typu plagiace, ale k tomu se asi dostaneme za chvíli.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Ano. U toho právě již jsme. Nicméně, dovoluji mi krátký úvod. Vysoké školy se spojily dokonce v úsilí omezit prostor pro plagiátorství svých studentů a začali k tomu využívat počítačový systém, kterému se říká Vejce vejci. Ten program umožňuje zjistit, zda bakalářské práce, či diplomové práce, nebo práce seminární nebo semestrální nejsou převzaty z již odevzdaných, případně publikovaných textů jiného autora, který ovšem vložil ten svůj text do toho systému. Program detekuje jazyky nebo práce v českém jazyce, ve slovenském a také v angličtině. Plagiátorství je tedy a akademickém světě považováno za velice vážný prohřešek. Ale není ovšem snadné rozlišit, kde jsou ty hranice plagiátorství. Hovořme tedy o těch stupních plagiování. Kde vlastně jsou hranice plagiátorských pokusů? Takže v úvodu zmiňme třeba, pokud student čerpá z textu jiného autora, cituje ho, ale cituje ho málo, tak kdy se jedná o plagiát? Jak moc ho má citovat? Petr Suchý, prosím.

Petr SUCHÝ, vysokoškolský pedagog, vedoucí Katedry mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity

Tady vlastně je potřeba si uvědomit, že student, nebo kdokoli, kdo pracuje s tímto textem, má povinnost uvádět autora vždy, když pracuje a zmiňuje nějakým způsobem to, k čemu on došel už v té své práci. A proto nestačí onoho autora třeba uvést pouze v seznamu použité literatury, ale je-li zmiňováno nějaké jeho třeba tvrzení, názor a tak dále, je potřeba upozornit na to, kdo je původcem onoho výroku. A je potřeba zamezit tomu, aby bylo zastřeno, že se nejedná vlastně o názor toho autora, který už ten, tu myšlenku někde převzal.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Jan Horský, doplnění a uveďte, prosím, další hraniční příklady, které se váží k tomuto čerpání tedy textu od jiného autora a uvádění jména toho předchozího autora, ovšem nepořádně nebo málo.

Jan HORSKÝ, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Hm, no, já si myslím, že můžeme tak jako nějak pracovně odlišit několik typů plagiace. Jeden takový prvý, který je jaksi i z hlediska právního podvodem a nemá vůbec smysl o něm diskutovat, je prostě to, když já použiju text někoho jiného a publikuju ho jako svůj text, aniž bych uvedl toho autora toho textu, nebo nemusím použít text, ale třeba v exaktních vědách můžu použít výsledky, že jo, nějakého empirického výzkumu, nebo demografického statistického výzkumu a publikuju jako své. To je prostě podvod a je to naprosto nesporně plagiace. Z hlediska podle mě právního a pochopitelně i z hlediska nějaké etiky vědecká práce. Potom, kdybychom jako tak ideálně typicky odlišovali, tak ten druhý typ by byl ten, o kterém vlastně jsem teďko mluví před chvílkou, a to je situace, kdy já užiju text, který odkazují, ale neodkazují ho dostatečně. Ale tam je pochopitelně strašně těžké rozhodnout, co to je to dostatečné odkazování. Pan kolega, myslím, jako to velmi vlastně pojmenovával, ale může se o tom ještě víc debatovat. A pak je, dejme tomu, jako podoba plagiace, která vlastně, ještě pardon, tehle ten druhý si myslím, že vlastně bohužel asi z hlediska právního není svým způsobem plagiací, ale je pochopitelně jako základním porušením nějaké etiky odborné práce, nebo studentské nebo studijního vědeckého života, jo. A ten třetí typ je vlastně podle mě nej, takový jako nejvíc slz, nejvíc jako měkký, kdy vlastně se svým způsobem uvádějí mnohdy skutečnosti v mnoha pracích, které se tak jako nějak považují za, řekl bych, obecné vlastnictví nějakého oboru. A protože jsou tak samozřejmě, tak se vlastně už neodkazují, že jo. A teď je ale problém jako tam najít tu hranici, kdy už to je, obecné vlastnictví nějakého oboru, když to takhle nazvu, a kdy ještě ne.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Promiňte, máte na mysli třeba, že Karlova univerzita byla založena roku 1348, tak takové údaje ...

Jan HORSKÝ, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Dejme tomu, ano, dejme tomu.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

... nebo kdy byla bitva na Bílé hoře. Ano, u toho se žádné zdroje neuvádějí, to je pravda.

Jan HORSKÝ, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Pochopitelně, když budu jako hodně jako kritický do vlastních řad nebo i jako vůči teda i vlastní osobě, tak pochopitelně mnohdy je člověk do něčeho takovéhohle tlačěn vlastně i objednávkou. Toho typu, že, dejme tomu, dostanete zakázku, abyste napsal slovníkové heslo na 15 normostran, s tím, že to heslo má být, dejme tomu, já nevím, o dějinách pojmu prostor od Antiky do 17. století. A máte objednávku, že smíte potom v literatuře uvést pouze 2 česká a 2 zahraniční díla. A v tu chvíli vlastně jste v situaci, kdy jako vlastně nevíte, jak z toho vybruslit. Protože je jasné, že ten počet těch děl, které můžete uvést, rozhodně není jako vyčerpávající počet určitým dílům, které musíte k tomu heslu použít. Takže ono jako tam právě se objevují jako velmi takové, řekl bych jemné rozdíly, kde by člověk měl být a jako ten odsudek něčeho, že to je plagiátor, velmi opatrný. Což nijak nemá relativizovat pochopitelně situaci, kdy já jak, ten první typ, že jo, jak jsem řekl, kdy já prostě užiju cizí práci a prohlásím, že to je moje. To je jako naprosto bez diskuse jako odsouzeníhodné a je to prostě právně podvod. A nemá to ani relativizovat to, když, dejme tomu, v knize své bych měl kapitolu, která by byla vlastně opsanou kapitolou z nějaké jiné zahraniční knížky. Ona tak volně položená. A potom bych v seznamu literatury na konci měl tu knížku uvedenou, nicméně bych vlastně nikde se nehlásil v těch, během té kapitoly k tomu, že to je vlastně text někoho jiného, tak to pochopitelně taky tím nechci nějak relativizovat, to je prostě plagiátor.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Ano, otázka pro Petra Suchého. Samozřejmě cokoliv můžete doplnit. Mě by zajímalo, zda považujete ten druhý typ plagiátorských pokusů, kdy tedy odkazují, ale odkazují jaksi nedostatečně, za takový spíše etický problém toho oboru.

Petr SUCHÝ, vysokoškolský pedagog, vedoucí Katedry mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity

Dá se to tak říct. Ale tady bych upozornil na něco, co si myslím, že je velice důležité. A bohužel tomu není možná věnována až taková pozornost. A to je vždycky individuální posuzování těch případů skutečně jednoho po druhém. A nahlížení k té situaci a tak dále. Tady totiž mnohdy bývá vyvoláván jakýsi dojem, že pokud se někdo dopustí plagiátorství, tak právě třeba učinil ten největší přestupek, dá se říci, ukradl rovnou třeba nějaké dílo a tak dále. Ono právě někdy třeba dochází i u studentů k tomu, že zvláště třeba někteří ti zahraniční, oni opravdu, zvláště na začátku studia, třeba jednájí z nevědomosti. A proto já mám tendenci jim to vysvětlovat a dát jim šanci. Pokud se to opakuje, a to se někdy stává, tak už jim dávám najevo, že jaksi budeme postupovat razantněji. A řekl bych, že i ta škála toho jednání je poměrně široká a stejně tak právě by k tomu mělo být přisuzováno, přistupováno při tom vyhodnocování a také v rámci případných postihů. Což se v prostředí, kde se pohybují já, jednoznačně děje.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Jan Horský. Máte něco na srdci, co chcete k tomuto doplnit?

Jan HORSKÝ, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Ano, pak kolega má zcela pravdu, pokud jde o ty zahraniční studenty. Tam musíme, dejme tomu, usoudit, pokud studují v češtině, že oni se tím taky zároveň učí ten jazyk. A tam jako chápu to, že mnohdy člověk může mít tendenci vlastně užít jakoby už nějaký na sebe, který sděluje nějakou strukturu nějaké informace a třeba do toho zasadit jiné slova nebo jiné pojmy, prostě protože se tím ten jazyk učí. A to bych zcela souhlasil, že to je jako něco, kde člověk by měl být velice opatrný, jestli ty studenty upozorňovat, ale zároveň mít do určité chvíle, nebo do určité míry pochopení pro to, že se to děje s určitým, řekl bych, jaksi psychologicko sociálních důvodů.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Ano.

Jan HORSKÝ, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Jestli můžu ještě jednu poznámku ...

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Určitě.

Petr SUCHÝ, vysokoškolský pedagog, vedoucí Katedry mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity

... k tomuto. Bylo by asi dobré i na tomto místě zmínit skutečnost, že pedagog, který třeba odhalí plagiátorství, tak vlastně nemá, což je správné, být tím, kdo rozhoduje o tom, o míře toho přestupku. Ale měla by to být disciplinární komise, která je obeznána s tím, co se stalo, je to vlastně komise sestávající z několika členů, kde jsou jak pedagogové, tak studenti. A je to ona, nikoliv pedagog, v jeho předmětu třeba došlo tady k tomuto jednání, kdo rozhoduje o to, zda skutečně toto se stalo a také rozhoduje o tom, jaký bude případný, jaká bude případná sankce.

Jan HORSKÝ, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Naprosto plný souhlas, ale v naší praxi tohle řeší disciplinární komise, to jako je věc, kterou, když bych to zjistil, tak ji postupuju dál, nemůžu ji řešit sám.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

A tak, jak konkrétně řešíte a postihujete, když se setkáte s tím, že někdo něco opsal, tak je to rovnou na vyhození, nebo jsou tam nějaké sankce jiného druhu? Jane Horský a Petře Suchý potom prosím také.

Jan HORSKÝ, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

To je věc míry a skutečně se to velice těžko dá takhle a priori obecně povědět. Jako asi prvotně kdybych to zjistil, nebo kdybych si já všiml toho, že jsem prostě ten text už někde četl, tak prvotně se snažím s tím studentem o tom promluvit a jako zjistit, proč to tak vlastně

je. A pochopitelně, a velice záleží na těch stupních té plagiace, že jo. Pokud takhle mi někdo bude třeba jednu kapitolu diplomky se snažit vlastně udělat tak, že ji víceméně opiše z nějaké jiné práce a pak tu práci pouze někde v nějaké poznámce odkáže, tak mu povím, tak jako tady musíte, dejme tomu, tu práci citovat častěji, nebo do toho textu musíte napsat, dejme tomu, následující 4 odstavce používám, nebo tlumočuji výklad toho a toho autora a tak dále, že jo, tak jako to jistě u těch velmi jemných podob člověk studenta upozorní a snaží se ho jako vést k tomu, aby tu praxi změnil. Pochopitelně, pokud by se stalo to, že se setkáte s odevzdanou prací závěrečnou, ať už bakalářskou nebo magisterskou nebo doktorskou, která prostě má znaky plagiátu, zvláště teda v té první podobě, jak jsem ji uváděl, tak tam jako ten postup vlastně musí být podle mě velice jako důsledný, razantní a hlavně ta práce nemůže být obhájena.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Petr Suchý. Jaké jsou postihy u vás?

Petr SUCHÝ, vysokoškolský pedagog, vedoucí Katedry mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity

Jsou odstupňovány, dá se říci, že ten nejmírnější je napomenutí a ten nejpřísnější je samozřejmě vyloučení ze studia nepodmíněné. A mezi tím jsou další stupně, například podmíněné vyloučení ze studia a tak dále.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Ano, ještě otázka pro vás, Petře Suchý, váš pan kolega hovořil o takovém tom třetím stupni plagiátorských pokusů, který nazval takovým měkkým stupněm, kdy se uvádí skutečnosti, které jsou jaksi obecným vlastnictvím toho kterého oboru. Tak jak byste tyto případy řešil?

Petr SUCHÝ, vysokoškolský pedagog, vedoucí Katedry mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity

Záleží na tématu, problematice, která je zkoumána a samozřejmě na tom, co je předmětem dané práce. A myslím si, že pokud se popisují skutečně všeobecně známé, známá fakta, tak v tomto se o žádný přestupek nejedná. Záleží už ale potom na tom, do jakých souvislostí, jakými postupy jsou ta fakta dáována k sobě, jak se s nimi dále pracuje. A jak právě třeba je pracováno s názory dalších autorů v dané oblasti. A tam pak může docházet k tomu, že někdo má tendenci prezentovat některé souvislosti, některé názory, některé úhly pohledu, některé vývody jako svoje vlastní. A to neodpovídá skutečnosti. Proto samozřejmě tady opět upozorňuji na to, co už jsem říkal dříve, je potřeba posuzovat jednak charakter práce, jestli je to esej, nebo jestli už je to práce skutečně s mnohem většími, třeba vědeckými ambicemi. Jak je to prostě typ práce, jestli je to seminární práce, bakalářská práce a tak dále. A toto všechno je vždy třeba mít na paměti a na základě tohoto se také na tu celou kauzu dívat. Ale tady v tomto, co jste zmínila, v té poslední otázce, skutečně nejzásadnější problém nevidím.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Ano. Jan Horský.

Jan HORSKÝ, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Jestli mohu, jestli mohu, jistě, s tím bych plně souhlasil. A já to spíš uvádím proto, abych upozornil, že ona velice jako těžko ustanovitelná ta hranice mezi tím, co je vlastně takhle sdělování obecného vlastnictví oboru a co už je plagiace. A je dobré si uvědomit, že ta hranice se neustanovuje nijak jaksi explicitně normativně, ale stanovuje se spíš jakousi zažitou kulturou toho oboru, implicitně, intuitivně. Jo, čili nejde to řešit tak, jak si některý lidé myslí, že prostě napíšeme brožurku, která bude obsahovat normy, a tím rozlišíme, co je a co není plagiát. Jo, to je prostě hranice, která je hrozně měkká a vlastně se ustanovuje spíše, říkám, něčím se dá nazvat jako kultura oboru. A ona kultura oboru, já nevím, historie bude jiná než kultura oboru sociologie nebo kultura biologie. Čili to bude i oborově dost specifická, specificky vymezená hranice.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Program Vejce vejci, prosím, pánové, představte ten program. Jak vám vyhovuje jeho užívání? V tuto chvíli je tam více než 500 tisíc dokumentů od více než 30 tisíc autorů. To číslo neustále stoupá. Tak, Jan Horský, jak vám funguje používání programu Vejce vejci?

Jan HORSKÝ, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

No, já nejsem schopen ani mluvit jakkoliv po stránce technické, já ...

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Ne, to není potřeba.

Jan HORSKÝ, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

... jsem jen uživatel. Jistě, že nám občas něco ukáže a jistě se s tím potom dá nějak dál pracovat. Tohle je vynikající věc, ale je to pouze jedna složka v tý, v rámci toho, co se dá z plagiace nadělat. Ale ...

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Ano, o tom budeme hovořit v závěru.

Jan HORSKÝ, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Ano, jo, ale jistě, ten program vám jako občas ukáže jako značnou identitu některých textů, zejména teda, pokud jde právě o ty seminární práce. To je jako něco, co hlavně jako se u některých kolegů užívá pro to jako zkoumání seminárních prací a tak dále.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Ano, o těch seminárních pracech, nejsem si jistá, jestli jsme to zmínili. Tam bývá také problém nejen časový ze strany studentů, že někdy to nemohou stihnout, ale také pedagogové někdy nemají vůbec čas ty seminární práce číst. To bývá také často problémem. Petře Suchý, jak jste spokojen s programem Vejce vejci?

Petr SUCHÝ, vysokoškolský pedagog, vedoucí Katedry mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity

Osobně jsem spokojen velmi. Ale tady bych řekl svůj názor. Myslím si, že je dobré, nebo aspoň já to dělám, vnímat ten nástroj jako prostředek prevence, případného odstrašování studentů, kteří vědí, že si dáváme pozor nejen, že texty čteme, ale že také je podrobujeme této kontrole a že to není jakési kladivo na čarodějnice a naší jedinou náplní práce je ulovit studenty, kteří mají tendenci plagiovat. A jako ten nástroj prevence si myslím, že ten software funguje skvěle. Já ho používám pravidelně a zároveň ho doplňuji tím, co považuji za nesmírně důležité, že jednak čtu každou práci, kterou student odevzdá. Já nebo moji asistenti. Nebo plus také se snažím, jakmile tu práci přečtu, a dělám to teď také vždycky, protože jinak bez toho naše práce nemá smysl, dávám studentům zpětnou vazbu. Aby i oni věděli, že jsem ten text měl v ruce. A skutečně jsem se jím zabýval. Protože já si myslím, že k tomu rozmachu plagiátorství dochází zejména na institucích, tam, kde studenti vědí, že právě stačí pouze jaksi, jak se říká, splnit si tu povinnost, odevzdat seminární práci třeba a že už to nikdo nikdy nebude číst. Pouze si udělá čárku, že ten a onen student, že splnil úkol. A tady pak si myslím, že je největší nebezpečí, když ten student je v pokušení, proč bych se vlastně namáhal, proč bych ztrácel čas, kterého mám třeba málo, když vím, že ten učitel si tím třeba ani nepodloží nohu u stolu.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Ano, vy jste tedy splnil úkol nebo otázku, kterou bych vám dala posléze. Všechno jste to shrnul krásně do jednoho. Takže otázka pro Jana Horského. Vy jste mně v telefonickém rozhovoru předchozím sdělil, že jako takovou účinnou prevenci vy považujete dobře a přesně probíhající státnice. Tak, můžete říci, jak ty státní zkoušky a jejich průběh, případně příprava studentů na ně může předcházet plagiátorství. A případně, kde vy vidíte nejlepší prevenci, která by měla dobrý dopad?

Jan HORSKÝ, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Hm, pokud jde o ty státnice, tak my vlastně i na tom nejnižším stupni vysokoškolského vzdělání, to jest na tom bakalářském, máme státnice, to jest obhajobu bakalářské práce, u které vlastně ten student se setká s 5 lidmi, je tam vedoucí jeho práce, je tam oponent a je tam trojčlenná komise. A ta obhajoba trvá hodinu s tím, že, dejme tomu, 10 minut ten student prezentuje tu práci, během 5 minut jsou resumovány vždycky, při dohromady 10 minut jsou resumovány posudky vedoucího oponenta. A pak se vlastně o té práci 40 minut mluví. A já osobně možná v tomhle jsem člověk, který počítačovou techniku využívá spíš jako pomocnou a dám víc na tyto tradiční formy výuky a tradiční formy komunikace se studentem. Ale osobně si myslím, že tato komunikace odhalí mnohem víc o té práci, nebo mnohem víc o tom, zda tam náhodou není plagiace, nebo zda tam náhodou není ten moment, že by ten student nebyl autorem té práce. Protože ještě je nutné uvážit, že taky nemusí být práce plagiovaná, ale práce může být koupená. To znamená, že jako my máme taky problém s tím, že můžou být studenti, který si koupili práci a odevzdali práci, kterou nevypracovali. Dneska když se podíváte na Internet, máte spousta agentur, které nabízí pomoc nebo vypracování diplomové práce. Zjistím to právě tehdy, pokud s tím studentem o té práci opravdu vedu debatu. A teďka je jasné, že nejde o nějaké jako tvrdé zkoušení. Jde prostě o v zásadě odbornou debatu o té práci. A pokud tam z tebe vymetou, má práci, která je výstupem /nesrozumitelné/ terénního výzkumu, a teď jako najednou během toho rozhovoru se vám objeví, že Kuba v té lokalitě vůbec nebyl. No, tak je jasné, jak s tou prací máte naložit, že jo. A to je něco, co vlastně vám

ani počítačový program. Pokud by ten student tu práci od někoho koupil, nebo pokud ji opsal od někoho z práce, která není v elektronické databázi tudíž ji ten program nemůže odhalit, tak to nemůžete odhalit jinak než tím pohovorem o té práci. A protože osobně si myslím, že i pro učitele jako je vlastně vedení těch absolventských prací největší odměnou, protože to je, aspoň pro mě je to ta největší radost vést práci a s nějakým studentem se setkávat nad tématem a rozvíjet nějaký jeho výzkum a tak dále, tak vlastně ona ta hodinová státnice a hodinový rozhovor o té práci pro toho dobrého studenta je odměnou za tu práci právě tak jako pro toho učitele. A zároveň je pojistkou, že kdyby tam došlo k odevzdání práce, která je buďto opsaná nebo koupená, tak vlastně vy to nějakým způsobem zjistíte.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Pokud chcete, Petře Suchý doplnit krátce, jestli mohou státní zkoušky předcházet plagiování, tak krátce, prosím, a uzavřeme dnešní vydání.

Petr SUCHÝ, vysokoškolský pedagog, vedoucí Katedry mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity

Státní zkouška určitě. Ale řekl bych, že ještě více ten samotný proces vzniku dané práce. Tam právě se dá předejít tomu, že když se pracuje kontinuálně učitel - student, tak vlastně učitel má možnost sledovat ten proces vzniku a zabránit tak nákupu textu někde jinde.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Ano. Více se do našeho dnešního vydání Studia STOP nevejde. Za návštěvu děkuji vysokoškolským pedagogům Petru Suchému, vedoucímu Katedry mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. A také Janu Horskému, který je historikem a antropologem, pedagogem Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy. Pánové, děkuji za návštěvu.

Ze studia Českého rozhlasu 6 se na slyšenou těší a klidnou noc přeje Terezie Jirásková.

Zdroj: < http://www.rozhlas.cz/cro6/stop/_zprava/744730>